

Sygn. akt V U 839/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie :

Przewodniczący SSO Stanisław Pilarczyk

Protokolant Anna Sobańska

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2015 r. w Kaliszu

odwołania S. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 22 czerwca 2015 r. Nr (...)

w sprawie S. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 22 czerwca 2015 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy S. P. emeryturę od dnia 1 maja 2015 roku.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 czerwca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., odmówił wnioskodawcy S. P. przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, gdyż zdaniem organu rentowego wnioskodawca nie udowodnił na dzień 1 stycznia 1999 roku 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca S. P., domagając się przyznania prawa do emerytury. Organ rentowy, w odpowiedzi na odwołanie, wniósł o jego oddalenie.

Sąd poczynił następujące ustalenia:

Wnioskodawca S. P. urodził się (...).

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca udowodnił 28 lat, 3 miesiące i 10 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 27 lat, 10 miesięcy i 3 dni okresów składkowych i 9 lat, 10 miesięcy i 16 dni okresów z tytułu pracy w szczególnych warunkach w okresie od dnia 13 lutego 1980 roku do dnia 8 czerwca 1989 roku i od dnia 24 czerwca 1989 roku do dnia 14 stycznia 1990 roku.

(okoliczności niesporne)

Wnioskodawca od dnia 13 lutego 1980 roku do dnia 30 czerwca 2002 roku był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Fabryce (...) S.A. w O., a od dnia 1 lipca 2002 roku do dnia 30 listopada 2005 roku – w Fabryce (...) Spółka z

o.o. w O., jako kowal maszynowy i kowal, przy czym Fabryka (...) była następcą prawnym Zakładów (...) w O. (dowód – świadectwo pracy wnioskodawcy – akta emerytalne wnioskodawcy).

W okresie zatrudnienia w Fabryce (...) w O. od dnia 9 czerwca 1989 roku do dnia 23 czerwca 1989 roku i od dnia 15 stycznia 1990 roku do dnia 28 października 1992 roku wnioskodawca korzystał z urlopu bezpłatnego. Powyższy pracodawca w świadectwie pracy uznał wnioskodawcy okresy od dnia 13 lutego 1980 roku do dnia 8 czerwca 1989 roku i od dnia 24 czerwca 1989 roku do dnia 14 stycznia 1990 roku – jako okresy pracy na kolei, okres od dnia 29 października 1992 roku do dnia 31 stycznia 1995 roku – jako okres równorzędny z okresem zatrudnienia na kolei, a okres od dnia 1 lutego 1995 roku do dnia 30 listopada 2005 roku – jako okres pracy w szczególnych warunkach, o której mowa w wykazie A, Dział III, poz. 79 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (dowód – świadectwo pracy wnioskodawcy – akta emerytalne wnioskodawcy).

W dniu 13 lutego 1980 roku wnioskodawca podpisał umowę o pracę z Zakładami (...) w O. na czas określony, do dnia 31 grudnia 1980 roku. Zgodnie z tą umową wnioskodawca miał pracować jako kowal. (dowód – umowa o pracę – akta osobowe wnioskodawcy)

W dniu 13 stycznia 1981 roku wnioskodawca podpisał umowę o pracę z Zakładami (...) w O. na czas nieokreślony, na stanowisku kowala (dowód – umowa o pracę – akta osobowe wnioskodawcy).

W kolejnych dokumentach osobowo-finansowych, w dekretach płacowych, powyższy pracodawca określał stanowisko pracy wnioskodawcy jako kowal lub kowal maszynowy. Tak stanowisko pracy wnioskodawcy było określane do 2004 roku. (dowód – dokumenty osobowo-finansowe wnioskodawcy – akta osobowe wnioskodawcy).

Wnioskodawca w okresie zatrudnienia w Fabryce (...) od dnia 13 lutego 1980 roku do dnia 30 listopada 2005 roku jako kowal maszynowy pracował przy obsłudze młota mechanicznego. Młoty maszynowe znajdowały się w kuźni przemysłowej. Znajdowało się tam 8 młotów mechanicznych. Wnioskodawca, wraz z innymi kowalami obsługiwał 1 młot mechaniczny i młotem tym produkował odkuwki – czyli pewne elementy, niezbędne do naprawy wagonów kolejowych. Dziennie wnioskodawca, obsługując młot mechaniczny, produkował 500-600 odkuwek. Pracując jako kowal maszynowy, wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, w zmianowym systemie czasu pracy. (dowód – zeznania świadka K. G. z dnia 20 października 2015 roku [00:15:02][00:38:21]; zeznania świadka W. S. z dnia 20 października 2015 roku [00:38:22][00:49:21]; zeznania wnioskodawcy z dnia 20 października 2015 roku [00:03:46][00:13:54] i z dnia 15 grudnia 2015 roku [00:11:04][00:21:27]).

Powyższy stan faktyczny jest w zasadzie niesporny. Z świadectwa pracy wnioskodawcy, z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy, z zeznań świadków, którzy razem w spornym okresie pracowali z wnioskodawcą, z zeznań wnioskodawcy, wynika, iż wnioskodawca od dnia 29 października 1992 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako kowal maszynowy, przy obsłudze młotów mechanicznych.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 j.t.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy tj. 1 stycznia 1999 roku osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze wymaganych w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn;

oraz

2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 tej ustawy.

Emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego, albo złożeniu wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w niższym wieku emerytalnym niż określona z art. 27 pkt. 1.

Stosownie do treści art. 32 ust. 2 przytoczonej ustawy, dla celów ustalenia uprawnień do emerytury w obniżonym wieku, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości, lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Szczegółowe warunki uzyskania dochodzonego świadczenia reguluje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43, ze zmianami). Zgodnie z treścią § 1 ust. 1 tego rozporządzenia stosuje się je do pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w jego § 4 – 15, oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku (§ 2 ust. 1 powołanego rozporządzenia). Okresy pracy w powyższych okolicznościach stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 ust. 2 cytowanego rozporządzenia). Według § 3 cytowanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Zaś po myśli § 4 ust. 1 rozporządzenia pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, lub w świadectwie pracy, to w orzecznictwie powszechnie przyjmuje się możliwość dowodzenia okoliczności szczególnego charakteru lub szczególnych warunków pracy wszelkimi znanymi prawni procesowemu dowodami (por. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 roku, II UZP 998/84, Lex Polonica nr 321128).

W postępowaniu sądowym, toczącym się z odwołania ubezpieczonego od decyzji organu rentowego, dopuszczalne jest przeprowadzenie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo skarżącego do świadczenia i to zarówno wtedy, gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy, a Zakład Ubezpieczeń Społecznych kwestionuje jego treść, jak i wówczas, gdy dokument taki z żadnych przyczyn nie może być sporządzony (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 grudnia 2004 roku, III AUa 2472/03, Lex nr 151770).

Również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996 roku (II URN 3/95, OSNP 1996/16/239) podniesiono, iż w postępowaniu przed Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub

ich wysokości mogą być udowodnione wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń dotyczy postępowania wyłącznie przed tymi organami. Podobny pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 grudnia 2006 roku (I UK 179/06), Lex nr 342283).

Postępowanie dowodowe przed sądem rozpoczynającym sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych regulowane jest przepisami kodeksu postępowania cywilnego zawierającymi odstępstwa od ogólnych zasad postępowania dowodowego, z uwzględnieniem dążenia do pełnego wyświetlenia podłoża sprawy, oraz wszechstronnego rozważenia wszystkich kwestii spornych. Nie są w tym zakresie wyłączone, w związku ze staraniami o ustalenie prawa do wcześniejszej emerytury, wątpliwości, co do oceny warunków wykonywania pracy, które mogą być usunięte za pomocą wszelkich środków dowodowych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 30 marca 2000 roku, II UKN 446/99, OSNAPiUS 2001, nr 18, poz. 562; z dnia 8 kwietnia 1999 roku, II UKN 619/98, OSNAPiUS nr 11, poz. 439, OSP 2002 nr 2, poz. 26 z glosą aprobowaną T. Binczyckiej - Majewskiej; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku, III UZP 6/84, Lex nr 14625 i z dnia 21 września 1984 roku, III UZP 48/84, Lex nr 14630).

Nie jest też wyłączone stosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych art. 316 § 1 k.p.c., co oznacza, że wydając wyrok sąd musi uwzględnić okoliczności powstałe przed zamknięciem (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1998 roku, II UKN 555/97, OSNAPiUS 1999, nr 22, poz. 549, oraz z dnia 2 sierpnia 2007 roku, II UK 25/07, OSNP 2008, nr 19-20, poz. 293).

Również Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 4 września 2012 roku (III AUa 26/12, Lex nr 1217732) podniósł, iż „istotą postępowania odwoławczego od decyzji organów rentowych jest badanie zasadności i legalności zaskarżonych decyzji, lecz żaden przepis proceduralny nie wyłącza stosowania art. 316 § 1 k.p.c. w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych”.

Natomiast w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2007 roku (I UK 306/06, Lex nr 47005) podkreślono, iż emerytura z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach przysługuje z tytułu wykonywania konkretnego zatrudnienia, ujętego w odpowiednich wykazach cytowanego wyżej rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku. Osoba taka, wykonująca pracę w szczególnych warunkach, wymienioną w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli osiągnęła wiek 60 lat mężczyźni (55 lat kobiety), oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym 15 lat w szczególnych warunkach.

Natomiast w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 roku (II UK 337/03, OSNP 2004/22/392) podkreślono, iż „skutki prawne wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze określone są w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 roku i utrzymanymi jej przepisami w mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze”.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2009 roku (I UK 4/09, Lex nr 50922) podkreślono natomiast, iż motyw przyświecający ustawodawcy w stworzeniu instytucji przewidzianej w art. 32 ustawy z 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych opiera się na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przyczyniała się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, a osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Identyczny pogląd wyraził również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 czerwca 2009 roku (I UK 20/09, Lex nr 515698).

Dla oceny czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego stanowiska, tylko rodzaj powierzony mu pracy. Praca w szczególnych warunkach, to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy), w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników

zatrudnionych w szczególnym charakterze (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 roku, II UK 21/10, Lex nr 619638; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 16 lutego 2012 roku, III AUa 1797/11, Lex nr 1130404).

Natomiast w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 roku (II UK 218/09, Lex nr 590247) podkreślono, iż wykazy resortowe mają charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Z faktu, że właściwy minister, kierownik, kierownik urzędu centralnego, czy centralny związek spółdzielczy, w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalił w podległych i nadzorowanych zakładach pracy, że dane stanowisko pracy jest stanowiskiem pracy w szczególnych warunkach, może płynąć domniemanie faktyczne, że praca na tym stanowisku w istocie wykonywana była w takich warunkach odwrotnie, brak konkretnego stanowiska pracy w takim wykazie może, w kontekście całokształtu ustaleń faktycznych, stanowić negatywną przesłankę dowodową.

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 20 września 2012 roku (III AUa 205/12, Lex nr 1220575) podniesiono, iż kwestia podległości danego pracodawcy określone ministrowi, nie ma przesądzającego znaczenia przy ustalaniu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, gdyż decyduje przyporządkowanie określonej, w wykazie rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, pracy do danej branży przemysłowej, a nie kwestia przynależności pracodawcy do danego resortu.

Natomiast w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 listopada 2013 roku podniesiono, iż „świadectwo pracy jest to dokument prywatny i podlega ocenie, jak każdy taki dokument, jednakże w sytuacji, gdy nie ma podstaw aby zakwestionować go pod względem formalnym, należy mieć na uwadze, że został sporządzony na podstawie dokumentacji pracowniczej i w rezultacie podważenie jego prawdziwości musi opierać się na istotnych i wiarygodnych dowodach, w szczególności dokumentach z akt osobowych”.

W wykazie A dział III pkt 79 załącznika do wyżej cytowanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku, jako prace w szczególnych warunkach wymienione są prace przy kuciu ręcznym w kuźniach przemysłowych oraz obsługa młotów mechanicznych.

W zarządzeniu Nr 64 Ministra Komunikacji z dnia 29 czerwca 1983 roku, w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu komunikacji, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej (Dz. Urz. M.B. z 1983 roku Nr 10 poz. 77), w wykazie A dział III poz. 79 pkt 3, jako praca w szczególnych warunkach, wymieniona jest praca przy kuciu ręcznym w kuźniach przemysłowych oraz obsługa młotów mechanicznych, a jako stanowisko wymienione jest stanowisko kowala maszynowego.

Poczynione ustalenia faktyczne pozwalają przyjąć, iż wnioskodawca, w spornym okresie od dnia 29 października 1992 roku do 31 grudnia 1998 roku, pracował w pełnym wymiarze czasu pracy jako kowal maszynowy przy obsłudze młotów mechanicznych.

Tak więc, jeżeli do okresu niespornego pracy w szczególnych warunkach, w wymiarze 9 lat, 10 miesięcy i 16 dni dodamy okres pracy w szczególnych warunkach od dnia 29 października 1992 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku, to wnioskodawca, na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił daleko ponad 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca udowodnił więc okres wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca udowodnił również 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, ma ukończone 60 lat, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Na podstawie art. 129 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach, emeryturę wnioskodawcy należało przyznać od dnia 1 maja 2015 roku, gdyż wniosek o emeryturę złożył w dniu 4 maja 2015 roku, a 60 lat ukończył (...).

W tym stanie rzeczy zaskarżona decyzja, zgodnie z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., podlegała zmianie i orzeczono jak w wyroku.